

10. Свобода Є. Ю. Причини виникнення та можливості попередження експертних помилок в діяльності експерта-почеркознавця. *Часопис Академії адвокатури України*. 2012. № 17. С. 1–5.

11. Щербаківський, М. Г. Слідчі та експертні помилки, що обумовлюють недопустимість експертного висновку. *Теоретичні та прикладні проблеми судової експертизи і криміналістики* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. (Харків, 30 вер. 2022 р.). Харків: НДІ ППСН, 2022. С. 37–38.

12. Юнацький О. В. Проблеми контролю якості судово-експертного дослідження. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу* : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. до 100-річчя від дня народження проф. М. В. Салтевського (м. Харків, 8 листоп. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 230–232.

Мердова О. М., к.ю.н., професор, завідувач кафедри
адміністративно-правових дисциплін факультету № 2
Донецького державного університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ЩОДО УСУНЕННЯ ТЕМПОРАЛЬНОЇ КОЛІЗІЇ У ДИСПОЗИЦІЇ ч. 2 ст. 156 КУпАП

Аналіз ст. 156 КУпАП дозволяє стверджувати про складну структуру досліджуваного виду адміністративного проступку. Диспозиції частин зазначеної статті переважно сконструйовані як альтернативні (описують кілька протиправних дій) із формальним складом, адже настання шкідливих наслідків не передбачено для встановлення адміністративної відповідальності. Так, диспозиція ч. 2 названої статті, яка є предметом нашого дослідження, характеризується сімома альтернативними протиправними діями, що відносяться до порушень правил торгівлі пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями, тютюновими виробами, електронними сигаретами та рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, пристроями для споживання тютюнових виробів без їх згорання.

Крім того, диспозиції частин ст. 156 КУпАП за своїм змістом є бланкетними (відсилочними), тобто нормами, які лише називають або описують правопорушення, а для повного визначення його ознак відсилають до інших нормативно-правових актів, що наповнює норми ст. 156 КУпАП більш конкретним змістом для встановлення тих ознак, які мають значення для правильної правової кваліфікації зазначеного діяння. Зазначимо, що одним із основних нормативно-правових актів, норми якого повинні застосовуватися при кваліфікації адміністративного правопорушення, передбаченого названою статтею, є Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилатів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» від 18.06.2024 № 3817-IX, норми якого набули чинності порівняно нещодавно. Зазначимо, що нормами названого

законодавчого акту було встановлено частково нові правила торгівлі пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями, тютюновими виробами, електронними сигаретами та рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, пристроями для споживання тютюнових виробів без їх згоряння, які на жаль не знайшли свого відображення у диспозиції ч. 2 ст. 156 КУпАП в частині визначення протиправних дій.

Так, п. 8. ч. 2 ст. 71 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» від 18.06.2024 № 3817-IX встановлено заборону продажу у споживчих упаковках, що містять менше/більше 20 сигарет, сигарил чи цигарок [1].

У свою чергу, диспозиція ч. 2 ст. 156 КУпАП у якості протиправного діяння на сьогоднішній день визнає лише продаж в упаковках, що містять менш як 20 сигарет або цигарок [2], що не відповідає встановленій забороні у базовому законі, що регулює суспільні відносини у сфері обігу тютюнових виробів.

На нашу думку, це пояснюється наявною темпоральною (часовою) колізією, яка має місце тоді, коли «новий нормативно-правовий акт суперечить попередньому, але останній не був належним чином скасований або змінений, або навпаки – чинний акт не враховує положення новішого акту, який має більшу юридичну силу або спеціальний характер» [3, с. 328]. Сподіваємося, що зазначену юридичну колізію найближчим часом буде усунено шляхом внесення відповідних змін до ч. 2 ст. 156 КУпАП.

Крім того, п. 29 «Перехідних положень» Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилятів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» від 18.06.2024 № 3817-IX зазначено, що «з дня набрання чинності зазначеним законом раніше встановлені сільськими, селищними, міськими радами, державними адміністраціями (військовими адміністраціями) обмеження щодо заборони торгівлі алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, на територіях, на яких не ведуться бойові дії, або на територіях, які не є тимчасово окупованими Російською Федерацією, втрачають чинність, крім обмежень на час комендантської години, які зберігаються до затвердження Кабінетом Міністрів України порядку встановлення обласними державними адміністраціями (обласними військовими адміністраціями) заборони торгівлі алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, у визначений період доби під час дії воєнного стану» [1].

Зазначимо, що такий порядок наразі затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку встановлення обласними державними адміністраціями (обласними військовими адміністраціями) під час воєнного стану заборони торгівлі алкогольними

напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, у визначений період доби» від 27.12.2024 №1528, в якій у п. 3 зазначено, що заборона торгівлі алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі, в межах відповідної території у визначений період доби встановлюється рішенням голови обласної держадміністрації (начальника обласної військової адміністрації – у разі її утворення), проект якого погоджується з відповідним військовим командуванням (оперативним командуванням), з метою забезпечення громадської безпеки і порядку [4]. Отже, на сьогоднішній день відповідно до законодавства, рішення про заборону торгівлі пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями, винами столовими у заборонений час доби може встановлюватися лише рішенням голови обласної держадміністрації (начальника обласної військової адміністрації – у разі її утворення).

В свою чергу ч. 2 ст. 156 КУпАП у якості протиправного діяння визначає торгівлю пивом (крім безалкогольного), алкогольними, слабоалкогольними напоями, винами столовими у заборонений рішенням відповідного органу місцевого самоврядування час доби [2].

Звернемо увагу, що обласна державна адміністрація не є органом місцевого самоврядування. Вона належить до органів виконавчої влади, які діють на місцях, але від імені держави, а не територіальної громади. Так само, як не мають такого статусу і обласні військові адміністрації, які відповідно до ст. 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII вони мають статус тимчасових державних органів [5].

Отже, знов виникає темпоральна (часова) колізія, яка повинна бути усунена шляхом внесення відповідних змін до ч. 2 ст. 156 КУпАП. За умов відсутності внесення відповідних змін, така ситуація призведе до того, що норма існуватиме лише «на папері» і не матиме правової сили на практиці.

Список використаних джерел:

1. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, спиртових дистилатів, біоетанолу, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального: Закон України від 18.06.2024 № 3817-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2024. №№ 42–45. Ст. 259.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.

3. Загальна теорія держави і права. Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. За ред. док. юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, док. юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків: Право, 2011. 584 с.

4. Про затвердження Порядку встановлення обласними державними адміністраціями (обласними військовими адміністраціями) під час воєнного стану заборони торгівлі алкогольними напоями та речовинами,

виробленими на спиртовій основі, у визначений період доби: постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1528. Офіційний вісник України. 2025. № 8. Ст. 664.

5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 28. Ст. 250.

Охман О. В., к.ю.н., доцент кафедри права
та правоохоронної діяльності

Хмельницького інституту ПрАТ

«ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Баранов М. В., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності «Правоохоронна діяльність»

Хмельницького інституту ПрАТ «ВНЗ

«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

АДВОКАТ ЯК ПРЕДСТАВНИК ПОТЕРПІЛОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Для забезпечення прав і свобод особи, яка стала учасником кримінального провадження, необхідно залучати правників, які спеціалізуються на цьому. Визначаючи завдання кримінального провадження, законодавець передусім вказав на захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень (ст. 2 КПК України) [1]. При цьому, на перше місце серед об'єктів захисту він поставив саме особу. Це, безумовно, узгоджується з нормами ч. 1 ст. 3 Конституції України, де зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [2]. Сукупний аналіз цих положень дозволяє стверджувати, що пріоритетним завданням кримінального провадження є захист конституційних прав людини які були порушені та (або) можуть бути порушені у результаті вчинення щодо неї кримінального правопорушення [3, с. 9].

З початком збройної агресії проти України питання захисту прав і свобод потерпілих від кримінальних правопорушень стало надзвичайно актуальним у зв'язку з масовими воєнними злочинами, вчиненими агресором. Кількість постраждалих від цих злочинів вже сягає сотень тисяч та щоденно збільшується. Через тяжкі навантаження на органи досудового розслідування та прокуратури кримінальні провадження щодо тяжких і особливо тяжких злочинів за участю потерпілих часто розслідуються недостатньо ефективно. Унаслідок цього права та законні інтереси потерпілих залишаються без захисту. Тому надзвичайно важливими сьогодні є питання надання професійної правничої допомоги потерпілим у кримінальному провадженні.

У кримінальному провадженні вимоги до представника потерпілого є такими ж, як і до захисника, це означає, що ним може бути лише адвокат.